

สมัคร สุนทรเวช กับภาษาไทย

ผศ.การุณันท์ รัตนแสนวงษ์

สำนักวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา ตอนหนึ่งว่า “วิชาการทั้งปวงนั้นถึงจะมีประเภทมากมายเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อนำมาใช้สร้างสรรค์สิ่งใดก็ต้องใช้ด้วยกัน หรือต้องนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสมอ อย่างกับอาหารที่เรารับประทาน กว่าจะสำเร็จขึ้นมาให้รับประทานได้ ต้องอาศัยวิชาประสมประสานกันหลายอย่างและต้องผ่านการปฏิบัติมากมายหลายอย่างหลายตอน ดังนั้น วิชาต่างๆ มีความสัมพันธ์ถึงกันและมีอุปการะแก่กัน ทั้งฝ่ายวิทยาศาสตร์และฝ่ายศิลปศาสตร์ ไม่มีวิชาใดที่นำมาใช้ได้โดยลำพัง หรือเฉพาะอย่างได้เลย” นั้นนับว่าเป็นเครื่องย้ำเตือนให้เห็นว่าบรรดาศาสตร์ทั้งหลายนั้น ผู้ใช้เอง ต้องมีความเข้าใจในเรื่องการบูรณาการศาสตร์และศิลป์มาใช้ เพื่อให้สรรพวิชาอำนวยผลได้อย่างเต็มที่

วิชาการใช้ภาษาไทยเป็นวิชาที่ดิฉันชอบมากเป็นลำดับต้นๆ ทุกครั้งที่ได้มีโอกาสอ่านหนังสือหรือฟังคำบรรยายของผู้ทรงภูมิปัญญาทางภาษาศาสตร์ก็ยิ่งภูมิใจในภาษาไทยมากขึ้นไปอีก ส่วนบุคคลสำคัญที่ใช้ภาษาไทยได้ดีขั้นครุณั้น คนที่นึกถึงเป็นลำดับแรกๆ ก็คือภาษาไทยในสไตล์ของนายกฯสมัคร สุนทรเวช

นายกฯสมัคร สุนทรเวช นั้น แม้จะถูกจัดว่าเป็นนักการเมืองฝีปากกล้าคนหนึ่ง พูดจาโผงผางที่เป็นเอกลักษณ์คือการเปิดฉากทำรบกับสื่อมวลชนตลอด แต่อีกด้านหนึ่งก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าท่านนายกฯสมัคร เป็นนักพูดที่มีวาทศิลป์ชั้นปรมาจารย์ที่หาตัวจับยากในยุคนี้ โดยความสามารถในการพูดของอดีตนายกฯท่านนี้ ความเป็นเลิศทางด้านวาทศิลป์นั้น เริ่มฉายแววมมาตั้งแต่เป็นนักศึกษา โดยเป็นประธานชุมนุมปาฐกถาได้วาทีสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หลายปี อดีตนายกฯสมัคร สุนทรเวช เป็นผู้ที่รักในภาษาไทยมากคนหนึ่ง จำได้ว่าครั้งหนึ่งได้เดินทางไปเป็นประธานการประชุมผู้บริหารและครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติและได้กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่องภาษาไทยของเรา ใว์น่าสนใจอย่างยิ่ง(29 กรกฎาคม 2551 โรงเรียนหอวัง)

อดีตนายกฯสมัครกล่าวตอนหนึ่งว่า โดยปกติแล้วตนมักพูดเรื่องการใช้ภาษาไทยอยู่เสมอในโอกาสต่างๆ ที่มักจะเป็นการพูดแสดงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อภาษาไทย ทั้งนี้เห็นว่าเมื่อเราได้เรียนรู้ภาษาไทยแล้ว หากทิ้งภาษาไทยไปแล้วจะไม่มีวันนึกออกได้ว่าภาษาไทยเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ท่ามกลางนานาชาติ ภาษาไทยเป็นภาษาที่ยาก มีประวัติศาสตร์ของภาษามายาวนานกว่า 700 ปี ตั้งแต่สมัยพ่อขุน

รามคำแหง โดยมีวัฒนาการของภาษาไทยใน 4 ยุคคือยุคกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ที่เป็นมรดกตกทอดจนถึงปัจจุบัน

ภาษาไทยมีความไพเราะของภาษาที่เกิดจากตัวอักษร 44 ตัว สระ 28 ตัว และมีเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวควบคุมเสียง ทำให้ภาษาไทยมีการผันเสียงได้มากและไพเราะกว่าเมื่อเทียบกับภาษาอื่น รวมทั้งภาษาไทยมีความสวยงามด้วยหลัก 4 หลักของภาษาคือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ และ ฉันทลักษณ์ มีความไพเราะงดงามของภาษาไทย ประกอบด้วยโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เช่น โคลงสี่สุภาพ โคลงสอง โคลงสาม กาพย์ยานี หลาย ๆ ประเภท

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจเรียนรู้ โดยมีเหตุจากหลายประเทศที่เรียนภาษาไทยจนสามารถพูดได้คล่องรวมทั้งได้รับรางวัลการใช้ภาษาไทยดีเด่นด้วย คนไทยจึงควรภาคภูมิใจในภาษาไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่อยู่คู่กับประเทศไทย โดยมีความเจริญก้าวหน้าไม่หยุด และขอให้ทุกคนตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ช่วยกันอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยโดย พูด อ่าน เขียน ให้ถูกต้อง เพราะภาษาไทยเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทุกคนที่ต้องช่วยกันรักษาไว้

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 เป็นต้นมา รัฐบาลก็ได้ประกาศให้วันที่ 29 กรกฎาคมของทุกปี เป็นวันภาษาไทยแห่งชาติ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นนักปราชญ์ และนักภาษาไทยและสืบสานตามพระราชเจตนารมณ์ของพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงรัก ห่วงแหน และใส่พระราชหฤทัยต่อการอนุรักษ์ภาษาไทยไว้ให้คงอยู่อย่างมั่นคงถาวร

แม้ว่ามนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและทำความเข้าใจกันก็ตาม แต่ภาษาก็ทำหน้าที่ให้มนุษย์สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้และความสามารถในการหาเลี้ยงชีพและความสามารถอื่นๆ ด้วย ภาษาจึงมีความสัมพันธ์กับความคิด จิตใจ ค่านิยม และวิถีทางดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและตกแต่งดัดแปลงไปตามสังคมของเจ้าของภาษานั้นๆ สำหรับประเทศไทยนับว่าโชคดีมากที่มีภาษาของตนเองมาแต่โบราณกาล เรามีภาษาไทยทั้งภาษามาตรฐานและภาษาถิ่นที่แสดงถึงความเป็นไทยและเป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทยที่ทรงคุณค่ายิ่ง

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างมาก พวกเราคนไทยในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษาจึงควรที่จะได้เรียนรู้ รู้จักลักษณะของภาษาไทยและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้สามารถเลือกรับการเปลี่ยนแปลงที่ควรรับ สามารถแก้ไขการใช้ภาษาที่ผิดหรือไม่เหมาะสม และเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้องได้ตามความประสงค์

หลังสังคมไทยทราบข่าวอนิจกรรมของอดีตนายกฯ สมัคร สุนทรเวช ขุนพลผู้ยิ่งใหญ่สิ้นแล้ว อวสาน สมัคร สุนทรเวช ทั้งการเมือง บทบาทชีวิต พร้อมๆ กับบทบาทครูภาษาไทย

หากจะมีสักบทเพลงที่เป็นเพลงของท่าน อาจเป็นเพลงๆนี้ ก็ได้ โศคนุษย์ โลกมนุษย์นี้ไม่มีที่แน่นอน ประเดี๋ยวเย็นประเดี๋ยวร้อนช่างแปรผัน โศคนุษย์เวียนเปลี่ยนไปได้ทุกทุกวัน สารพันหาอะไรไม่ยั่งยืน ชีวิตเหมือนเรือน้อยล่องลอยอยู่ต้อง ต่อสู้แรงลมประสมคลื่น ต้องทนทานหวานสู้อมขมสู้คลื่น ต้องจำฝืนสู้ภัยไปทุกวัน เป็นการง่ายยิ้มได้ไม่ต้องฝืน เมื่อชีพขึ้นเหมือนบรรเลงเพลงสวรรค์ แต่คนที่ควรหมั่นนิยมนั้น ต้องใจมันยิ้มได้เมื่อภัยมา

โดยเฉพาะเนื้อเพลงที่ว่าเมื่อต้อง “ต่อสู้แรงลมประสมคลื่น ต้องทนทานหวานสู้อมขมสู้คลื่น ต้องจำฝืนสู้ภัยไปทุกวัน” นั้น น่าจะเป็นสิ่งที่อดีตนายกฯ คนที่ 25 ของประเทศไทยท่านนี้ เก็บไว้เพียงลำพัง อย่างมากมาย.

№. 611 ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ២០០៧

អ្នកប្រចាំប្រតិបត្តិការ

អង្គការសហប្រតិបត្តិការ
សហប្រតិបត្តិការសហប្រតិបត្តិការ

เวทีสถาธาธนะ

ผศ.การุณินท์ รัตนแสนวงษ์
สำนักวิชาการศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษาดูหนึ่งว่า "วิชาการที่ปวงชน ถึงจะมีประเภทมากมายเพียงใดก็ตามแต่เมื่อนำมาใช้สร้างสรรคสิ่งใดก็ต้องใช้ด้วยกัน หรือต้องนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสมอ อย่างกับอาหารที่เรารับประทานกว่าจะสำเร็จขึ้นมาให้รับประทานได้ ต้องอาศัยวิชาประสมประสานกันหลายอย่าง และต้องผ่านการปฏิบัติมากมายหลายอย่างหลายตอน ดังนั้น วิชาต่างๆ มีความสัมพันธ์ถึงกันและมีอุปการะแก่กันทั้งฝ่ายวิทยาศาสตร์และฝ่ายศิลปศาสตร์ ไม่มีวิชาใดที่นำมาใช้ได้โดยลำพัง หรือเฉพาะอย่างใดเลย" นั้น นับว่าเป็นเครื่องย้ำเตือนให้เห็นว่าบรรดาศาสตร์ทั้งหลายนั้น ผู้ใช้เองต้องมีความเข้าใจในวิชาการบูรณาการศาสตร์และศิลป์มาใช้เพื่อให้สรรพวิชาอำนวยผลได้อย่างเต็มที่

วิชาการใช้ภาษาไทยเป็นวิชาที่คิดค้นขอบมากเป็นลำดับต้นๆ ทุกครั้งที่ได้มีโอกาสอ่านหนังสือหรือฟังคำบรรยายของผู้ทรงภูมิปัญญาทางภาษาศาสตร์ ก็ยิ่งภูมิใจในภาษาไทยมากขึ้นไปอีก ส่วนบุคคลสำคัญที่ใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้นครูนั่น

สมัคร สุนทรเวช กับภาษาไทย

คนที่นึกถึงเป็นลำดับแรกๆ ก็คือภาษาไทยในสไตล์ของนายกา สมัคร สุนทรเวช

นายกา สมัคร สุนทรเวช นั้น แม้จะถูกจัดว่าเป็นนักการเมืองฝักใฝ่คนหนึ่ง พูดจาโผงผางที่เป็นเอกลักษณ์คือการเปิดฉากที่ราบกับล้อมวลชนตลอด แต่อีกด้านหนึ่งก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าท่านนายกาสมัคร เป็นนักพูดที่มีวาทศิลป์ขั้นปรมาจารย์ที่หาตัวจับยากในยุคนี้ โดยความสามารถในการพูดของอดีตนายกา ท่านนี้ ความเป็นเลิศทางด้านวาทศิลป์นั้นเริ่มฉายแววมตั้งแต่เป็นนักศึกษา โดยเป็นประธานชุมนุมปราศรัยได้วาทศิลป์ในสมรภูมิศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หลายปี

อดีตนายกา สมัคร สุนทรเวช เป็นผู้ที่รักในภาษาไทยมากคนหนึ่ง จำได้ว่าครั้งหนึ่งได้เดินทางไปเป็นประธานการประชุมผู้บริหารและครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติและได้กล่าวปราศรัยพิเศษเรื่องภาษาไทยของเราไว้ว่าสนใจอย่างยิ่ง (29 กรกฎาคม 2551 ไร่เรียนหอวัง)

อดีตนายกา สมัคร กล่าวตอนหนึ่งว่า โดยปกติแล้วคนมักพูดเรื่องการภาษาไทยอยู่เสมอในโอกาสต่างๆ ที่มักจะเป็นการพูดแสดงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อภาษาไทย ทั้งนี้เห็นว่าเมื่อเราได้เรียนรู้ภาษาไทยแล้ว หากที่ภาษาไทยไปแล้วจะไม่มีวันนึกออกได้ว่าภาษาไทยเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ท่ามกลางนานาชาติ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ยาก มีประวัติศาสตร์ของภาษามายาวนานกว่า 700 ปี ตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง โดยมีวิวัฒนาการของภาษาไทยใน 4 ยุค คือ ยุคกรุงสุโขทัย ยุคศรีอยุธยา ยุคธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ที่เป็นมรดกตกทอดจนถึงปัจจุบัน

จากตัวอักษร 44 ตัว สระ 28 ตัว และมีเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวควบคุมเสียง ทำให้ภาษาไทยมีการผันเสียงได้มากและไพเราะกว่าเมื่อเทียบกับภาษาอื่น รวมทั้งภาษาไทยมีคำสวามยงามด้วยหลัก 4 หลักของภาษา คือ อักษรวิธ วิจิภาค วายสังพันธ์ และฉันทลักษณ์ มีความไพเราะงดงามของภาษาไทย ประกอบด้วยโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เช่น โคลงสี่สุภาพ โคลงสอง โคลงสาม กาพย์ยานี หลายๆ ประเภท

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจเรียนรู้ โดยมีเหตุจากหลายประเทศที่เรียนภาษาไทยจนสามารถพูดได้คล่องรวมทั้งได้รับรางวัลการใช้ภาษาไทยดีเด่นด้วย คนไทยจึงรวมภาคภูมิใจในภาษาไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่อยู่คู่กับประเทศไทย โดยมีความเจริญยุคมาท ช่วยกันอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยโดยพูดอ่าน เขียน ให้ถูกต้อง เพราะภาษาไทยเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทุกคนที่ต้องช่วยกันรักษาไว้ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 เป็นต้นมา รัฐบาลก็ได้ประกาศให้วันที่ 29 กรกฎาคมของทุกปี เป็นวันภาษาไทยแห่งชาติ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักปราชญ์และนักภาษาไทย และสืบสานตามพระราชเจตนารมณ์ของพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงรัก ห่วงแทน และใส่พระราชหฤทัยต่อการอนุรักษ์ภาษาไทยไว้ให้คงอยู่อย่างมั่นคงถาวร

แม้ว่ามนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและทำความเข้าใจกันก็ตาม แต่ภาษาที่ทำหน้าที่ให้มนุษย์สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้และความสามารถในการหาเลี้ยงชีพและความสามารถอื่นๆ ด้วย ภาษาจึงมีความสัมพันธ์กับควมคิด จิตใจ คำนิยม และวิถี

ทางดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและตกแต่งดัดแปลงไปตามสังคมของเจ้าของภาษานั้นๆ สำหรับประเทศไทยนับว่าโชคดีมากที่มีภาษาของตนเองมาแต่โบราณกาล เรามีภาษาไทยทั้งภาษามาตรฐานและภาษาถิ่นที่แสดงถึงความเป็นไทย และเป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทยที่ทรงคุณค่ายิ่ง

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างมาก พวกเขาคนไทยในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษา จึงควรที่จะได้เรียนรู้ รู้จักลักษณะของภาษาไทย และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้สามารถเลือกรับการเปลี่ยนแปลงที่ควรรับ สามารถแก้ไขการใช้ภาษาที่ผิดหรือไม่เหมาะสม และเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้องได้ตามความประสงค์

หลังสังคมไทยทราบข่าวอนิจกรรมของอดีตนายกา สมัคร สุนทรเวช ขุนพลผู้ยิ่งใหญ่สิ้นแล้ว อาสาสมัคร สุนทรเวช ทั้งการเมือง บทบาทชีวิตพร้อมๆ กับบทบาทครูภาษาไทย

หากจะมีสักบทเพลงที่เป็นเพลงของท่าน อาจเป็นเพลงนี้ก็ได้ โขมมนุษย์ โลกมนุษย์นี้ไม่มีที่แน่นอน ประเดี๋ยวเย็น ประเดี๋ยวร้อน ช่างแปรผัน โขมมนุษย์เวียนเปลี่ยนไปได้ทุกทวน สารพันหาอะไรไม่ยั่งยืน ชีวิตเหมือนเรือน้อยล่องลอยอยู่ ต้องต่อสู้อันแรงลมประสุมคลื่น ต้องทนทานหวนหาสู่อวมลู่คลื่น ต้องจำผืนลู่กับไปทุกวัน เป็นการง่าย ยืมได้ไม่ได้อ่อนดิน เมื่อชีพขึ้นเหมือนบรรเลงเพลงสวรรค์ แต่คนที่ควรขมขื่นขม ต้องใจมันยืมได้เมื่อภัยมา

โดยเฉพะเนื้อเพลงที่ว่าเมื่อต้อง "ต่อสู้อันแรงลมประสุมคลื่น ต้องทนทานหวนหาสู่อวมลู่คลื่น ต้องจำผืนลู่กับไปทุกวัน" นั้น น่าจะเป็นสิ่งที่อดีตนายกา คนที่ 25 ของประเทศไทยท่านนี้ เก็บไว้เพียงลำพังอย่างมากมาย.

มีรอยยิ้ม ซึ่งรอยยิ้มนี้เองทำให้บังขาดมีกำลังใจในการทำงานอาสาสมัคร

ส่วนเอกก็มีความภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยให้ชาวบ้านหลุดพ้นจากปัญหาและรู้สึกมีความสุขที่เห็นคนในชุมชนมีรอยยิ้ม สามารถพึ่งพาตนเองโดยไม่ตกเป็นทาสของนายทุน นอกจากนี้เขามองว่างานเพื่อชุมชนเป็นงานที่ท้าทายทำให้เขาได้แลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่นตลอดเวลา ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ไม่ได้มีในตำราเรียน เรียนรู้วิถีชีวิตในอีกแง่มุมที่เขาไม่เคยสัมผัส และได้เรียนรู้การพึ่งพาตนเองให้มีวิถีชีวิตแบบพอเพียง แต่สามารถอยู่รอดในระบบทุนนิยม

สิ่งที่ประเทศไทยต้องการตอนนี้ไม่ใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจ หากแต่เป็น "พลังแห่งความรัก" ที่จะช่วยเยียวยาความเสียหาย เริ่มต้นได้ง่ายๆ ที่ "ตัวเรา" ลองหยุดนิ่งสักนิด ทบทวนตัวเองสักหน่อย หันหน้าเข้าหากัน ใช้พลังของตนเองให้ถูกทางและจับมือกันช่วยกันแก้ไขปัญห เชื่อว่าภาพ "ความรัก-ความสามัคคี" ที่เคยมีอยู่ในสังคมไทยคงจะฟื้นคืนกลับมาอีกครั้ง

ภาพการทำงานของ SAN คงจะเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันได้ว่า ไม่ว่าเราจะเจอปัญหาอุปสรรค หรือวิกฤตภัยแรงเพียงใด หากเราพร้อมใจร่วมใจกัน มีความรัก สามัคคี ประองตอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแก้ไขปัญหาก็ไม่ใช่ปัญหาความเสียหายก็ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป.